

tiepe ondertekening was 'niet alleen een formule', merkt in 't Veld terecht op. 'Hij heeft het gemeend: infantiel, krampachtig, *weiche* gevoelens verdringend, bezeten door de wil tot heersen enerzijds, tot gehoorzamen anderzijds.'¹ In het gehele verkeer met de *Reichsführer-SS* struikelde Rauter haast over zijn eigen gediensigheid; toen Himmler, begin '44 in Nederland op bezoek, de opmerking had laten vallen dat hij in Duitsland liet onderzoeken welke cultureel waardevolle Duitsers vierde, vijfde of zesde kind geweest waren, was dat voor Rauter voldoende om een lange lijst '*berühmter Niederländer aus kinderreichen Familien*' te laten samenstellen (acht-en-vijftig waren het er) waaruit dan o.m. bleek dat de Ruyter, 'Admiral', de vierde geweest was van elf kinderen, Willem van Oranje, 'Nationalheld', de eerste van twaalf.²

Nederland was Rauter een raadsel. Hij kon vanuit zijn eigen illegale ervaringen sympathie koesteren voor de mannen en vrouwen van het verzet, maar waar Seyss-Inquart aan wie diezelfde, overigens tot niets verplichtende sympathie niet vreemd was, zeggen kon: '*Schade dass sie nicht an unsrer Seite stehen*'³, kleepte Rauter zulk een verzuchting meteen in het eigen ideologische jargon: '*rassisch war die Widerstandsbewegung die Stosskraft Hollands*'.⁴ Af en toe zocht hij gevangen illegalen in hun cel op om zich van die 'raszuiverheid' te overtuigen. Van wat het verzet in al zijn geschakeerdheid bewoog, had hij niet de flauwste notie – behalve dan van de component 'nationaal gevoel', maar die plaatste hem nog voor het grootste raadsel, want, schreef hij in september '42, '*theoretisch gesehen*' waren toch '*alle Niederländer Volksdeutsche*'!⁵

★

In de loop der bezetting is Rauter voor de massa van het Nederlandse volk het symbool geworden van de nationaal-socialistische terreur. Dat vloeide al uit zijn functie voort. Onder de hatelijkste bepalingen, onder de scherpste dreigementen, onder vrijwel elk aanplakbiljet waarin het fusilleren van verzetsstrijders bekend gemaakt werd, stond *zijn* naam. In het publiek zag men

¹ N. K. C. A. in 't Veld in zijn inleiding bij de documenten uit de archieven der *SS*.
² Brief, 24 febr. 1944, van Rauter aan Himmler (*BDC*, 6765-68). ³ G. A. S. Snijder: 'Gesprekken met Seyss-Inquart', p. 11. ⁴ N. W. Posthumus en L. de Jong: Verslag derde gesprek met Rauter (6 febr. 1947), p. 6. ⁵ Brief, 12 sept. 1942, van Rauter aan Himmler (*BDC*, 444).